

Maskun seurakunta

Ympäristöohjelma 2024–2029

2. Ympäristöjärjestelmä

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Toteutumisen seuranta
Sitoutuminen ympäristötyöhön ja ympäristöviestintä	Järjestetään henkilökunnalle ympäristökoulutusta tarpeen mukaan vuosittain ajankohtaisista aiheista.	vuosittain	Ympäristötyöryhmä	
	Päivitetään ympäristöasioiden koulutussuunnitelmaa vuosittain	vuosittain	Ympäristövastaava	
	Seurataan työntekijöiden ympäristötietoutta ja ympäristöasenteita kyselyn avulla kerran diplomikauden aikana.	2025	Ympäristövastaava	
	Tiedotetaan ympäristöohjelman tavoitteista ja niiden toteutumisesta työntekijäkokouksissa säännöllisesti.	jatkuva, keväällä raportit, työntekijäkokouksissa välitiedotteet	Ympäristötyöryhmä kirkkoherra ja taluspäällikkö	
	Päivitetään ja ylläpidetään seurakunnan verkkosivuilla ympäristöasioiden osiota.	jatkuva, kun tapahtuu muutoksia tai on muuta tiedotettavaa	tiedottaja, kaikki työalat	
	Lisätään ympäristöasioiden tiedottamista seurakunnan nettisivuilla	Koulutetaan henkilöstöä nettisivujen päivittämisestä	Tiedottaja ja kaikki työalat	
	Jatketaan ympäristöaiheista tiedotusta seurakunnan Facebook sivuilla ja muussa mediassa, Maskulaisessa, sekä seurakunnan nettisivuilla.	jatkuva	Tiedottaja, ympäristövastaava, työalat	
	Facebook-sivuille nostetaan päivityksillä eri teemoja ympäristöohjelmasta pitkin vuotta	jatkuva	Tiedottaja, ympäristövastaava, työalat	

Osallistutaan ympäristöaiheisiin teemapäiviin ja tapahtumiin ympäristökasvatuksen vuosikellon mukaan, kuten Energiansäästöviikko, Earth Hour, Älä osta mitään-päivä, ym. ja tiedotetaan näistä seurakunnan Facebook sivuilla, miten aiotaan osallistua	jatkuva	Tiedottaja, ympäristövastaava, työalat	
Kannustetaan työntekijöitä ja seurakuntalaisia huomioimaan luonnon arvoja valinnoissaan	jatkuva	Taluspäällikkö, tiedottaja, ympäristövastaava, työalat	
Huolehditaan ympäristöasioiden säännöllisestä perehdytyksestä ja perehdytysaineiston ajanmukaisuudesta sekä uusien työntekijöiden perehdytyksestä myös ympäristökäytäntöihin	jatkuva	Taluspäällikkö, kirkkoherra lähiesihenkilöt ympäristövastaava	
Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan hiippakunnan ja kirkkohallituksen järjestämiin koulutuksiin ja kirkon ympäristöpäiville.	jatkuva	Ympäristötyöryhmä, kaikki työalat	
Laaditaan ympäristöviestintäsunnitelma	2025	Tiedottaja ja työalat yhdessä	

3. TOIMINTA JA TALOUS

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Toteutumisen seuranta
Ympäristöasiat otetaan huomioon kaikessa toiminnassa	Ympäristöohjelman tavoitteet otetaan toiminta- ja taloussuunnitelmaan.	Vuosittain	Toiminta ja taloussuunnitelman laatijat Kirkkoneuvosto	
Pyritään hiilineutraaliuteen vuoteen 2030 mennessä	Laaditaan hiilineutraaliuteen tähtäävä strategia ja pyritään toteuttamaan se	2026	Kirkkoherra luottamushenkilöt ja taluspäällikkö	
Seurakunta selvittää hiilijalanjälkensä	Hankitaan koulutusta, miten Seurakunta voi selvittää hiilidioksidipäästönsä ja selvitetään seurakunnan hiilijalanjälki	2025	Taluspäällikkö ja ympäristövastaava	
Pyritään vastuulliseen sijoittamiseen	Noudatetaan vastuullisen sijoittamisen strategiaa ja toteutetaan sitä seurakunnan varojen sijoittamisessa	jatkuva	Taluspäällikkö ja kirkkoneuvosto	
Hankinnoissa huomioidaan ympäristövaikutukset	Kaikissa hankinnoissa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon ympäristönäkökulma. Asia otetaan myös budjetin käsittelyn yhteydessä.	jatkuva	Kaikki hankintoja tekevät	
	Varmistetaan kaikkien ostopalveluna hankittavien tuotteiden ympäristölaatu. Kerrotaan, että seurakunta haluaa panostaa ympäristöasioihin ja kysytään miten palvelun tarjoaja hoitaa ne.	jatkuva	Kaikki ostopalveluja hankkivat työntekijät	
	Päivitetään hankintojen ympäristöohjeistus ja tiedotetaan siitä kaikille työntekijöille.	2026	Taluspäällikkö	
	Hankitaan jatkossakin 100 % uusiutuvaa sähköä	jatkuva	Taluspäällikkö	
	Pyritään osallistumaan ja edistämään rovastikunnallista yhteistyötä kiinteistöjen ja talouden ylläpidossa	jatkuva	Taluspäällikkö ja kiinteistötyöntekijät	

4. YMPÄRISTÖKASVATUS

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Toteutumisen seuranta
Ympäristökasvatus otetaan osaksi seurakunnan kaikkea toimintaa	Päivitetään ympäristökasvatussuunnitelmaa vuosittain ja toteutetaan ympäristökasvatusta työmuodoissa, huomioiden seurakunnan elämän ja seurakuntalaisten kasvun kaaren eri vaiheet	jatkuva	Kaikki työalat	
	Seurakunta toteuttaa rippikouluissa vihreät riparit toimintamallia	jatkuva	Nuorisotyö	
	Jumalanpalveluksissa ja hartauksissa tuodaan esiin ympäristöteemoja	jatkuva	Kaikki työalat	
	Seurakunta on hyödyntää ympäristökasvatuksen vuosikelloa ympäristökasvatuksen toteuttamisessa ja siitä viestimisessä	jatkuva	Kaikki työalat	
	Hyödynnetään hiljaisuudelle rauhoitettua paikkaa esim. hartauksissa	jatkuva	Kaikki työalat ja vapaaehtoiset	
	Pidetään leirikeskusten luontopolku ja frisbee golfrata kunnossa (taulut, telineet ja polut).	jatkuva	Kiinteistöyöntekijät	
	Järjestetään vuosittain kirkkovaellus jonnekin sopivaan luontokohteeseen.	vuosittain	Kirkkoherra	
	Järjestetään ympäristöaiheisia teemapäiviä, kuten perennanvaihto-, lelujenvaihto ym. kierrätyspäiviä.	jatkuva	Kaikki työalat	
	Istutetaan talkoilla Maskun hautausmaalle uusia puita kaadettujen tilalle	2024–2025	Kiinteistötoimi	
Järjestetään hautausmaan haravointitalkoot	Vuosittain	Kiinteistötoimi		
	Tehdään retkiä Särkän luonnonsuojelualueelle.	jatkuva	Kaikki työalat	
Välillinen vaikuttaminen	Tuodaan esiin seurakunnan nettisivuilla ympäristöaiheisia somehaasteita	jatkuva	Kaikki työalat	
	Näytetään seurakuntalaisille esimerkkiä vedensäästöstä kesäkukkahoidon kasvualtaiden myötä.	2024	Hautausmaatyöntekijät	

Verkostoyhteistyö	Tehdään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, materiaalien kierrätys seurakuntien kesken	jatkuva	Kaikki työalat	
	Osallistutaan kirkon ympäristöpäiville mahdollisuuksien mukaan	jatkuva	Kaikki työalat	
	Pyhän Henrikin pyhiinvaellus joka 3. vuosi, hartaus ja kahvit	jatkuva	Kirkkoherra	

5. JÄTEHUOLTO JA KIERTOTALOUS

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Toteutumisen seuranta
Jättemäärän vähentäminen	Selvitetään mahdollisuutta lisätä muovijätteen lajittelu Mannerlahdessa	2024	Taluspäällikkö	
	Pyritään ylläpitämään työntekijöiden ympäristöosaamista ja kehitetään jätteiden lajittelun onnistumista järjestämällä henkilökunnalle jätteiden lajitteluun koulutusta tarpeen mukaan.	jatkuva	Ympäristövastaava	
	Suositaan kiertotaloutta ja uusiutuotteita	jatkuva	Kaikki työalat	
	Hyödynnetään kierrätettävää materiaalia aina, kun mahdollista	jatkuva	Kaikki työalat	
	Kannustetaan seurakuntalaisia ympäristöystävällisiin valintoihin haudanhoidossa ja kynttilävalinnoissa.	jatkuva	Taluspäällikkö, kanslisti, ympäristövastaava ja suntiot, puutarhurit	
	Haudanhoitosopimuksia uusittaessa tuodaan esille myös perennahoidon valinnan mahdollisuus	jatkuva	Kanslisti, taluspäällikkö, suntiot, puutarhurit	
	Seurataan seurakunnassa syntyvän jätteen määrää ja reagoidaan muutoksiin, esim.	jatkuva	Taluspäällikkö, kiinteistötyöntekijät,	

	päivittämällä jäteastioiden määrää tai kokoa.		ympäristövastaava	
Jätelajittelun tehostaminen	Selvitetään mahdollisuutta hankkia monipuolisemmat ja käytännöllisemmät jätteiden lajitteluasiat asiakastiloihin	2025	Taluspäällikkö, ympäristövastaava, jätehuollon vastaava	
	Jatketaan kattavaa jätteiden lajittelua seurakunnan kiinteistöissä.	Jatkuva	Kaikki työalat	
	Ylläpidetään jätteiden oikeaa lajittelua ja tuetaan sen onnistumisen edellytyksiä jäteastioiden ja ohjeiden tarpeenmukaisella päivittämisellä.	jatkuva	Ympäristövastaava	
	Pidetään jätehuollon ohjeet ja astiatarrat kunnossa.	jatkuva	Kiinteistötyöntekijät	
	Jatketaan lämpökompostorin käyttöä Maskun pappilassa.	jatkuva	Kanttori	
Jättemäärän seuranta	Seurataan jätteiden määrän kehitystä LSJH:n jäteraportointijärjestelmän kautta ja tiedotetaan siitä henkilökunnalle ja luottamushenkilöille vuosittain.	jatkuva	Taluspäällikkö ja ympäristövastaava	
Parannetaan hautausmaiden jätehuoltoa	Selvitetään LED-kynttilöiden ja paristojen keräysastioiden tarvetta hautausmailla.	2024	Kiinteistötyöntekijät, suntiot, ympäristövastaava	
	Tiedotetaan seurakuntalaisille hautakynntilöistä, kukkalaitteista ja jätteiden lajittelusta hautausmailla.	jatkuva	Ympäristötyöryhmä suntiot, hautausmaatyöntekijät	
Vaarallisten jätteiden asianmukainen käsittely	Ylläpidetään vaarallisten jätteiden oikeaa käsittelyä ja varastoimista ja toimittamista jäteasemalle. Tiedotetaan henkilökunnalle vaarallisten jätteiden oikeasta käsittelystä.	vuosittain	Vaarallisista jätteistä vastaavat	

6. RUOKA JA KEITTIÖT

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Toteutuksen seuranta
Hankinnoissa huomioidaan ympäristöasiat	Hankitaan ja tarjotaan vastuullisesti tuotettua, jalostettua ja toimitettua ruokaa	jatkuva	Emännät	

	Tarjolla on aina myös kasvisruokavaihtoehto	jatkuva	Emännät	
	seurakunta tarjoaa vain vastuullista kalaa	jatkuva	Emännät	
	Seurakunta ei käytä kertakäyttöastioita kuin poikkeustapauksissa	jatkuva	Kaikki työalat	
	Osa tarjottavista elintarvikkeista on luomua	jatkuva	Emännät	
Ruokahävikin pienentäminen	Suunnitellaan ruokalistat ja annoskoot mahdollisimman tarkkaan hyödyntäen Poweresta-ohjelmistoa	jatkuva	Emännät	
	Opastetaan kyltein ruokailijoita ottamaan sen verran kuin syövät	jatkuva	Emännät	
Ympäristökasvatus ja eettiset valinnat	Seurakunnan tarjoamasta kahvista ja teestä osa on pysyvästi reilun kaupan tuotteita ja siitä tiedotetaan seurakuntalaisille	jatkuva	Emännät ja kaikki työalat	
Koulutus ja opastus	Emännille tarjotaan mahdollisuutta hankkia ympäristökoulutusta	jatkuva	Emännät	
	Päivitetään tilojen käyttäjille laaditut ympäristö- ja hygienianormit täyttävät siivous- ja toimintaohjeet.	2024	Leirikeskuksen isäntä Seurakuntatalon vahtimestari	
	Järjestetään hygieniapassikoulutus työntekijöille ja vapaaehtoisille.	jatkuva	nuorisotyö	
Ympäristöarvot huomioiva siivous	Ylläpidetään ympäristöystävällisiä siivouskäytäntöjä ja käytetään keittiön siivouksessa mahdollisuuksien mukaan ympäristömerkittyjä tuotteita	jatkuva	Kiinteistötyöntekijät emännät	

7. ENERGIA, KIINTEISTÖT JA KIINTEISTÖNHOITO

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Toteutumisen seuranta
Tilojen käytön tehostaminen ja käyttökulujen optimointi	Seurakunta huomioi tilojen käytössä mm. aikataulutuksen, jolloin tilojen tarkoituksen mukainen käyttö ja esim. lämmitystarve voidaan optimoida, samoin kiinteistönhoidolliset toimenpiteet, auraukset, hiekoitukset ym.	jatkuva	Kaikki työalat	
	Tarjotaan seurakunnan tiloja yhdistysten ja muiden toimijoiden käyttöön.	jatkuva	Taluspäällikkö	
	Tehostetaan Mannerlahden leirikeskukseen vuokraamista ulkopuolisten käyttöön.	jatkuva	Taluspäällikkö ja Mannerlahden isäntä	
Kiinteistönhoidon tiedonkäsittelyn kehittäminen ja tehostaminen	Hankitaan sähköinen kiinteistöhallintajärjestelmä seurakunnan kiinteistöpuolen käyttöön	2024	Taluspäällikkö	
Tehostetaan hoitohautojen ja hautausmaan hoitoa	Hankitaan sähköinen hautakarttaohjelmisto	2025	Taluspäällikkö	
Rovastikunnallinen yhteistyö	Osallistutaan rovastikunnallisen yhteistyön kehittämiseen ja tehdään yhteistyötä	jatkuva	Taluspäällikkö ja kiinteistöpuolen esihenkilö	
Uusiutuva energia	Käytetään vain uusiutuvaa sähköä	jatkuva	Taluspäällikkö	
	Selvitetään Mannerlahden lämmitysjärjestelmän vaihtamista öljylämmityksestä maalämpöön, tai vaihtoehtoisesti siirtymistä biopoltoaineen käyttöön.	2024–2025	Taluspäällikkö, kiinteistöryhmä	
	Selvitetään mahdollisuutta muuttaa Maskun kirkonmäen rakennusten lämmitysjärjestelmä käyttämään biopoltoainetta öljyn sijaan.	2025	Taluspäällikkö, kiinteistöryhmä	
Energiankulutuksen vähentäminen	Osallistutaan vuosittain järjestettävään Energiansäästöviikkoon tavoitteena motivoida henkilökuntaa ja seurakuntalaisia energiansäästöön.	jatkuva	Kaikki työalat	

	Lämmitetään tiloja tarpeen mukaan ja vältetään liian korkeita sisälämpötiloja	jatkuva	kaikki työalat	
	Suunnitellaan ja toteutetaan Lemun kirkossa lämmitysjärjestelmän peruskorjaus, jossa esim. vanhat sähköpatterit vaihdetaan uusiin, energiatehokkaampiin pattereihin ja lisätään mahdollisesti ilmalämpöpumput kirkkoon	2024–2025	Taluspäällikkö ja kiinteistötyöryhmä	
Veden kulutuksen vähentäminen	Käytetään Mannerlahdessa vettä säästäviä suihkuja	jatkuva	Mannerlahden isäntä	
Energian ja veden kulutuksen seuranta	Luetaan vesimittarit kerran kuukaudessa ja tarkkaillaan samalla, onko piileviä vesivuotoja.	jatkuva	Taluspäällikkö kiinteistöyöntekijät	
	Seurataan edelleen energian (lämmitys ja sähkö) ja veden kiinteistökohtaista kulutusta ja laaditaan niistä vuosittaiset kulutusraportit budjetin yhteyteen.	jatkuva	Taluspäällikkö	
Ympäristöasioiden huomioiminen rakentamisessa	Uudis- ja korjausrakentamisessa huomioidaan ympäristöasiat jo suunnittelusta lähtien.	jatkuva	Taluspäällikkö kiinteistötyöryhmä	
Leirikeskuksen jätevedet käsitellään asianmukaisesti	Pidetään huolta imeytyskentän kunnosta ja seurataan sen toimintaa säännöllisesti	jatkuva	Mannerlahden isäntä	
	Selvitetään mahdollisuutta liittyä kunnan viemäriverkostoon	2029	Taluspäällikkö	
Siivous	Käytetään mahdollisuuksien mukaan vain ympäristömerkittyjä tuotteita siivouksessa	jatkuva	Taluspäällikkö, ympäristövastaava	
	Tehdään tarpeen mukaista siivousta	jatkuva	Siivouksesta vastaavat	
	Selvitetään mahdollisuutta hyödyntää ns. puhdasvesi-siivousta seurakunnan tilojen siivouksessa, esim. ikkunanpesussa	2024	Siivouksesta vastaavat	

	Tarjotaan siivouksesta vastaaville henkilöille mahdollisuus hankkia koulutusta ja seurata alaan liittyvää kehitystä	jatkuva	Taluspäällikkö, kiinteistöpuolen esihenkilö	
--	---	---------	---	--

8. HAUTAUSMAAT JA VIHERALUEET

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Toteutuksen seuranta
Ympäristökuormituksen pienentäminen hautausmailla	Hoitohaudoille tarjotaan vaihtoehtona laadukasta perennahoitoa.	jatkuva	Kiinteistöpuolen esihenkilö, hautausmaatyöntekijät	
	Tiedotetaan aktiivisesti seurakuntalaisille hoitohautojen perennahoitovaihtoehdosta, jotta sitä osataan valita. Haudanhoitosopimuksia tehdessä ja uusiessa tuodaan esille myös perennavaihtoehto.	jatkuva	Taluspäällikkö, kanslisti, hautausmaatyöntekijät	
	Kesäkukat istutetaan kasvualtaisiin. Käytetään kestolannoitteita ja vettä sitovia hiilikiteitä	jatkuva	Hautausmaatyöntekijät	
	Hoitohaudan perennahoidon hintaa pidetään kesäkukkahoitoa selvästi edullisempänä	jatkuva, vuodesta 2025 alkaen	Taluspäällikkö	
	Työkoneiden valinnassa huomioidaan tuotteen ympäristöominaisuudet ja suositetaan akkukäyttöisten työkoneiden valintaa ja käyttöä	jatkuva	Taluspäällikkö, kiinteistöpuolen esihenkilö, kiinteistötyöntekijät	
	Ohjataan seurakuntalaisia jätteiden oikeaan lajitteluun hautausmailla. Tehdään kyltit ja järjestetään ohjausta sopivissa tilanteissa.	jatkuva	Ympäristövastaava tiedottaja, suntiot, hautausmaatyöntekijät	
Kulttuuriarvojen suojelu	Suojellaan hautausmaa- ja viheralueilla kasvavia vanhoja kulttuurikasveja yhteistyössä paikallisen luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa ja jatketaan perinnekasvien merkitsemistä kirkkojen ympäristössä.	jatkuva	Hautausmaatyöntekijät, kiinteistötyöntekijät	

	Laaditaan puidenhoitosuunnitelmat Lemun ja Askaisten hautausmaille	2024	Taluspäällikkö, kiinteistöpuolen esihenkilö ja hautausmaatyöntekijät	
	Selvitetään mahdollisuutta inventoida kulttuurihistoriallisesti merkittävät haudat	2027	taluspäällikkö	
Hautausmaiden laadukas ja ympäristöarvot huomioiva hoitaminen: -kauneus, viihtyisyys, toimivuus - monivuotiset kasvit -vieraslajien torjunta -kemikaalihaittojen ehkäisy jne.	Hoidetaan hautausmaata hoitosuunnitelman mukaan	jatkuva	Taluspäällikkö, kiinteistöpuolen esihenkilö, hautausmaatyöntekijät, kiinteistötyöntekijät	
	Päivitetään hautausmaiden hoitosuunnitelmaa säännöllisesti	vuosittain	Kiinteistöpuolen esihenkilö	
Ylläpidetään hautausmaalla työskentelevän henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa	Tarjotaan työntekijöille mahdollisuus kouluttautua ja käydä alan messuilla ja muissa alan tapahtumissa	vuosittain	Taluspäällikkö, kiinteistöpuolen esihenkilö, hautausmaa- ja kiinteistötyöntekijät	

9. METSÄT

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Toteutuksen seuranta
Metsien hyvä hoito	Noudatetaan vuosille 2023–2032 laadittua metsäsuunnitelmaa	jatkuva	Taluspäällikkö	
Säilytetään suojelukohteet	<ul style="list-style-type: none"> Lemussa pieni avosuo 2015 Särkän saari Metso-ohjelmassa vuodesta 2016 alkaen. 	jatkuva	Taluspäällikkö	
Lintujen pesimärauhan ylläpitäminen	Seurakunta ei tee metsänhakuuta lintujen pesimäaikaan	jatkuva	Taluspäällikkö	

Vesistön kunnan parantaminen	Hannulan osakaskunta (Mannerlahti on osakas), parantaa vesistön kuntoa suorittamalla vesistön alueella keväisin rysäkalastusta tarkoituksena poistaa roskakalaa. Tilalle istutetaan kuhaa.	vuosittain	Hannulan osakaskunta	
	Selvitetään mahdollisuutta rantojen yhteisniittoon Hannulan osakaskunnan yhteistyöprojektina, jossa niitettäisiin runsaasti levinnyttä järviruokoa osakaskunnan rannoilta.	2024	Taluspäällikkö	

10. LIIKENNE

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Toteutuksen seuranta
Liikenteen polttoainepäästöjen vähentäminen	Päivitetään seurakunnan matkustussääntö osana työntekijöiden perehdyttämiskansiota.	jatkuva	Taluspäällikkö	
	Ylläpidetään taloudellista matkustustapaa	jatkuva	Kaikki työalat	
	Seurataan työssä ajettuja kilometrimääriä (ajokilometrit/työntekijöiden määrä/vuosi).	jatkuva	Taluspäällikkö	
	Suositaan kimpakyytejä	jatkuva	Kaikki työalat	
	Huomioidaan mahdollisuuksien mukaan työntekijöiden työpisteiden sijoittelussa työpaikan ja kodin etäisyys ja pyritään sijoittamaan työntekijät lähimmälle työpisteelle.	jatkuva	Esihenkilöt, varauksia tekevät	
	Lisätään Maskun seurakuntatalon parkkipaikalle sähkölämmitystolppia	2024	Taluspäällikkö	
Mahdollistetaan sähköauton lataaminen	Selvitetään mahdollisuutta hankkia sähköauton latauspiste Maskun seurakuntatalon parkkipaikalle	2025	Taluspäällikkö	

Autottoman liikkumisen edistäminen	Tarjotaan työntekijöille mahdollisuus liikkua polkupyörällä lähimatkoja	Jatkuva	Kaikki työalat	
------------------------------------	---	---------	----------------	--